

ผลงานสร้างสรรค์ชุด บ้านเทิงเริงรำ ลำนำเพลง

BANTHERNG ROENGRAM LAMNAMPLENG

วรรณ แก้วกว้าง *

WANNA KAEWKWANG

บทคัดย่อ

ผลงานสร้างสรรค์ชุด บ้านเทิงเริงรำ ลำนำเพลง มีวัตถุประสงค์คือ 1) สร้างสรรค์ชุดการแสดงโดยนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาในรูปแบบทางด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย 2) ประเมินผลการแสดง “บ้านเทิงเริงรำ ลำนำเพลง” ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีขอบเขตการวิจัยคือ ศึกษาและนำรูปแบบการแสดงเพลงพื้นบ้านทางเพลงขวัญจิต ศรีประจันต์ ศิลปินแห่งชาติ คือเพลงพิชฐาน เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงอีแซว เพลงยั่ว-กลองยาว สร้างสรรค์ในรูปแบบการแสดงที่ผสมผสานดนตรีและนาฏศิลป์ไทย โดยศึกษาวิเคราะห์ตำราเอกสารที่เกี่ยวข้อง การศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจากผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มศิลปินพื้นบ้านที่มีประสบการณ์สู่กระบวนการสร้างสรรค์ชุดการแสดง พร้อมนำเสนอรูปแบบการแสดงต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งจัดทำองค์ความรู้ในรูปแบบงานวิจัยสร้างสรรค์เพื่อการเผยแพร่และอนุรักษ์ การแสดงชุดนี้นำเอกลักษณ์เพลงพื้นบ้านจังหวัดสุพรรณบุรีเรียงร้อยเป็นเรื่องราว โดยแบ่งเป็น 3 องค์ คือ องค์ที่ 1 “เพลงศักดิ์สิทธิ์” ใช้เพลงพิชฐาน องค์ที่ 2 “ชีวิตในเพลง” ใช้เพลงเรือและเพลงเกี่ยวข้าว องค์ที่ 3 “ครื้นเครงลำนำ” ใช้เพลงอีแซวและเพลงยั่ว-กลองยาว นำวงปี่พาทย์บรรเลงประกอบ พร้อมกระบวนท่ารำที่สื่อความหมายตามบทเพลงพื้นบ้านในรูปแบบนาฏศิลป์ไทย รวมทั้งนำฉากและอุปกรณ์แสงสีมาประกอบ สะท้อนวิถีชีวิตที่สร้างความสนุกสนาน ความประทับใจในรูปแบบการแสดงโดยใช้เพลงพื้นบ้านดำเนินเรื่องราว

คำสำคัญ: ผลงานสร้างสรรค์ บ้านเทิงเริงรำ ลำนำเพลง ทางเพลงขวัญจิต ศรีประจันต์

* วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Suphanburi College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilapa Institute

Abstract

The creative research of Thai performance “Bantherng Roengram Lamnampleng” is a qualitative research. The objective was 1) To create performances based on local knowledge in order to develop patterns of Thai local music and dance. 2) To evaluate performance “Bantherng Roengram Lamnampleng” according to a panel of experts opinions. The scope of the research was to study the performance pattern of Suphanburi province. Singing folk songs of Mrs. Kwanjit Sriprajan, a national artist: Pisthan Song Rua Song Kiewkhao Song (harvest song) E-Saew Song and provocative long drum song. The creation of a musical consisted of music accompanying dance postures. Proceed the story with folk music. The research included an analysis of analyzed texts and documents related to folk songs in Suphanburi, a field study, an unstructured interview with a panel of experts and a presentation of musical series performance by a group of performers who have experience to perform folk songs. The performance pattern was separated into 3 parts: Pleng Saksit, Chewit Nai Pleng and Crencreng Lamnam. The performance demonstrated how folk songs in the past to can be accompanied by Piphat performance, together with beautiful Thai classical dance move, presented with a spectacular scene, equipment, lighting. The performance was impressively successful in portraying a lifestyle of musicians having fun.

Keywords: Creative Work, Bantherng Roengram Lamnampleng,
Style Song of Kwanjit Sriprajan

บทนำ

วิถีชีวิตของชาวสุพรรณบุรีมีความสงบเรียบง่ายผูกพันกับท้องถิ่นด้วยค่านิยมแห่งความดีงามตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาทำให้เป็นผู้มีจิตใจที่งดงาม โอบอ้อมอารี หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตรกับทุกคน รวมทั้งเป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ในเขตรอบล้อม

แม่น้ำท่าจีนที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยไร่นาอันเขียวชอุ่ม ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีผลผลิตที่หล่อเลี้ยงวิถีชีวิตของประชาชนให้ดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุข เปรียบเสมือนเมืองอู่ข้าวอู่น้ำที่สำคัญของภาคกลาง จากความอุดมสมบูรณ์ดังกล่าวส่งผลถึงคุณภาพชีวิตที่สะท้อนมาในรูปของการละเล่นท้องถิ่นที่สนุกสนาน มีความรื่นเริงบันเทิงใจในเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี เช่น วันตรุษ สงกรานต์ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ลอยกระทง หรือแม้แต่ความรื่นเริงที่เกี่ยวข้องกับฤดูกาล เช่น หน้าน้ำ หน้านา ล้วนแล้วเป็นวิถีที่ชาวสุพรรณบุรีสามารถรังสรรค์ความสุขให้เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม สิ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ การละเล่นเพลงพื้นบ้านที่ยังมีการขับร้องสืบทอดจวบจนถึงปัจจุบัน

เพลงพื้นบ้านจังหวัดสุพรรณบุรีมีตำนานการแสดงและการขับร้องสืบทอดอย่างยาวนานนับร้อยกว่าปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดป่าเลไลยก์ถือเป็นจุดเริ่มต้นของลานเพลงที่พ่อเพลงแม่เพลงต่างเดินทางมาจากทั่วสารทิศเมื่อมีงานประจำปี โดยเฉพาะช่วงเดือน 11 เดือน 12 ต่างพายเรือกันมาและมาขึ้นที่ท่าหน้าวัด (ขวัญจิต ศรีประจันต์, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2556) จากคำบอกเล่าดังกล่าว นับว่าเวทีการแสดงเพลงพื้นบ้านที่สำคัญในอดีตของจังหวัดสุพรรณบุรี คือ วัดป่าเลไลยก์ แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความเกี่ยวข้องและผูกพันกับวัดมาแต่อดีต ไม่ว่าจะเป็นงานเทศกาลประจำปีหรืองานประเพณี ซึ่งในสมัยนั้นถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ทุกคนในหมู่บ้านต่าง ๆ ทั้งไกลและใกล้ล้วนเดินทางมาเพื่อทำบุญ ไหว้พระ ในขณะเดียวกันทางวัดได้จัดให้มีมหรสพการละเล่นให้ชมอย่างยิ่งใหญ่ เพลงพื้นบ้านจึงเป็นการละเล่นอย่างหนึ่งที่ชาวบ้านต่างให้ความสนใจอย่างยิ่ง เมื่อถึงงานใหญ่ โดยเฉพาะงานบุญไหว้พระ (หลวงพ่โต) ประจำปีของวัดป่าเลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี นิยมให้มีการละเล่นเพลงพื้นบ้านประชันเพลงกันอย่างสนุกสนาน โดยติดต่อพ่อเพลงแม่เพลงที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสุพรรณบุรีและต่างจังหวัดมาประชันฝีมือกัน เช่น อ่างทอง อุทัยธานี พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี เป็นต้น

เพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรีมีด้วยกันหลายเพลงที่นิยมร้องเล่นและถือว่าเป็นเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุพรรณบุรี คือ เพลงอีแซว มีท่วงทำนองกระชับ รวดเร็ว สร้างความครึกครื้นสนุกสนาน นอกจากนี้ยังมีเพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย เพลงพิชฐาน เพลงเกี่ยวข้าว เพลงสงฟาง เพลงพานฟาง และเพลงอื่น ๆ ที่มีขับร้องในแต่ละท้องถิ่น ความไพเราะของเพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี คือ ลีลาสำเนียงของพ่อเพลงแม่เพลงที่มีสำเนียงเหน่อของภาษาถิ่นที่เรียกว่า เหน่อสุพรรณ ชวนให้น่าฟังอย่างยิ่ง ทั้งยังพบว่ามี

ศิลปินภูมิปัญญาที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมากทำหน้าที่รับงานแสดงและสืบทอดเพลงพื้นบ้านทั้งในรูปแบบการยึดเป็นอาชีพและร้องเล่นเฉพาะเทศกาลอยู่ในทุกท้องถิ่น

สิ่งที่เป็ความภาคภูมิใจอย่างยิ่งของประวัติศาสตร์เพลงพื้นบ้านจังหวัดสุพรรณบุรี คือศิลปินเพลงพื้นบ้านได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ จำนวน 2 ท่าน คือนางบัวผัน จันทรศรี ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2533 และนางเกลียว เสรีกิจ หรือนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้านอีแซว) ประจำปี 2539 ทั้งสองท่านนี้ นับว่าเป็นผู้สร้างชื่อเสียงให้แก่วงการเพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรีให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายตลอดระยะเวลาเพลงพื้นบ้านทำหน้าที่ขับเคลื่อนและเป็นมรดกสพสมโภชในงานต่าง ๆ ระยะเวลาหลังได้เข้ามามีบทบาทต่อเยาวชนและระบบการศึกษาของจังหวัดสุพรรณบุรี มีการนำเพลงพื้นบ้านมาสอนในสถานศึกษา ซึ่งวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีเป็นหนึ่งในสถานศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านจากนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ศิลปินแห่งชาติ และดำเนินการต่อเนื่องในระบบการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหลักสูตรสถานศึกษามาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งได้มีโอกาสนำเสนอเผยแพร่สู่สาธารณชน สร้างชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในทักษะและความสามารถในการแสดงเพลงพื้นบ้านอย่างยิ่ง

การสืบทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านเพลงพื้นบ้านของวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการนำเอกลักษณ์ของเพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรีรูปแบบทางเพลงขวัญจิต ศรีประจันต์ ศิลปินแห่งชาติสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์ในรูปแบบนาฏดุริยางคศิลป์ไทย จึงได้ดำเนินการศึกษาบริบทภูมิหลังศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านเพลงพื้นบ้านจังหวัดสุพรรณบุรี ก่อให้เกิดแนวคิดการสร้างสรรค์และกลายเป็นแรงบันดาลใจนำความโดดเด่นของเพลงพื้นบ้านรูปแบบทางเพลงนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ศิลปินแห่งชาติสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ โดยนำคำร้องทำนองเพลงพื้นบ้านในอดีตและประพันธ์ขึ้นใหม่มาขับร้องควบคู่กับการนำวงปี่พาทย์มาบรรเลงประกอบ พร้อมสร้างสรรค์กระบวนการทำรำที่สวยงามตามรูปแบบนาฏศิลป์ไทย เพิ่มความสมจริงด้วยการนำฉาก อุปกรณ์แสงสี อันตระการตา สะท้อนวิถีชีวิต สร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินและความประทับใจในรูปแบบละครเพลง จากแนวคิดดังกล่าวจึงกลายเป็ที่มาของการสร้างสรรค์ชุดการแสดงพัฒนาจากเพลงพื้นบ้านโดยใช้ชื่อว่า “บันเทิงเริงรำ ลำนำเพลง” ที่วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีมีความภาคภูมิใจ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์และสืบสานเพลงพื้นบ้านให้ดำรงอยู่คู่ชาติไทยสืบไป

วัตถุประสงค์

1. สร้างสรรค์ชุดการแสดงที่นำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนา รูปแบบทางด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย
2. ประเมินผลการแสดง “บันเทิงเร็นรำ ลำนำเพลง” ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการศึกษาภาคสนาม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องเรื่องเพลงพื้นบ้าน และเพลงพื้นบ้านของ จังหวัดสุพรรณบุรี จากแหล่งข้อมูลของหน่วยงานและแหล่งวิทยบริการต่าง ๆ ได้แก่ จดหมายเหตุ พงศาวดาร วรรณกรรม ตำราเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจากผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มผู้แสดงที่มีประสบการณ์ทางด้านการแสดงเพลงพื้นบ้าน ไม่น้อยกว่า 20 ปี ประกอบด้วย
 - 1) นางเกลียว เสรีจกิจ (นางขวัญจิต ศรีประจันต์) ศิลปินแห่งชาติ สาขา ศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน)
 - 2) นายสุจินต์ ชาวบางงาม ศิลปินภูมิปัญญาและศิลปินดีเด่น จังหวัดสุพรรณบุรี
 - 3) นางสาวเนียง ชาวปลายนา ศิลปินภูมิปัญญาการแสดงเพลงพื้นบ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี
3. การสังเกต จำแนกเป็นดังนี้
 - 1) การสอนและการถ่ายทอดการขับร้องเพลงพื้นบ้านของศิลปินภูมิปัญญา และการบันทึกเสียงเพื่อเป็นแนวทางสู่กระบวนการสร้างสรรค์
 - 2) การชมการแสดงเพลงพื้นบ้านของศิลปินภูมิปัญญาจังหวัดสุพรรณบุรีเพื่อ ศึกษาท่าทาง กระบวนท่ารำ คำร้อง ลูกเล่น การหยอกเย้า ฯลฯ อันเป็นวิถีในการเล่น เพลงพื้นบ้าน
4. จัดทำบทการแสดง โดยเลือกเพลงและบทขับร้องซึ่งมีทั้งบทดั้งเดิมและบทที่ ประพันธ์คำร้องขึ้นใหม่ตามลำดับการแสดง

5. สร้างสรรค์ทำนองดนตรีและเพลงประกอบ ให้สอดคล้องกับเพลงพื้นบ้านที่นำมาขับร้อง

6. สร้างสรรค์กระบวนท่ารำ ให้สอดคล้องกับเพลงพื้นบ้านที่นำมาขับร้องและทำนองเพลงประกอบ

7. สร้างสรรค์ ออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง

8. สร้างสรรค์ ออกแบบฉาก อุปกรณ์ แสง เสียง ประกอบการแสดง

9. นำเสนอรูปแบบการแสดงสร้างสรรค์ บันเทิงเชิงรำ ลำนำเพลง ต่อนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ศิลปินแห่งชาติ เพื่อรับคำแนะนำปรับปรุงแก้ไข

10. ดำเนินการจัดการแสดงบันเทิงเชิงรำ ลำนำเพลง ครอบงวดประกอบเพื่อนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

11. นำผลการประเมินของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สู่การดำเนินการเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้การแสดงมีความสมบูรณ์และเหมาะสม

12. จัดทำองค์ความรู้ในรูปแบบงานวิจัยสร้างสรรค์ เพื่อการเผยแพร่และอนุรักษ์สืบทอดผลงาน

ผลการวิจัย

ผลงานสร้างสรรค์ชุด บันเทิงเชิงรำ ลำนำเพลง เป็นผลงานที่มีความเกี่ยวข้องในศาสตร์ด้านเพลงพื้นบ้าน ดนตรีไทย และนาฏศิลป์ไทย ดังนั้นในขั้นปฐมบทของการสร้างสรรค์จึงขอนำเสนอองค์ความรู้ที่มีความเกี่ยวข้อง อันเป็นจุดกำเนิดของแนวทางการสร้างสรรค์ คือ เพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี โดยนำเสนอด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

เพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรีถือเป็นแหล่งกำเนิดการละเล่นเพลงพื้นบ้านนับแต่อดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัดป่าเลไลยก์ (วัดป่าเลไลยก์วรวิหารในปัจจุบัน) ที่นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของลานเพลงพื้นบ้าน ทั้งนี้มีพ่อเพลงและแม่เพลงที่มาจากทั่วสารทิศต่างพายเรือและมาขึ้นที่ทำน่าน้ำหน้าวัดเมื่อคราวมีงานประจำปี ช่วงเดือน 11 เดือน 12 โดยเดินทางมาเล่นเพลงพื้นบ้านและประชันเพลงอย่างสนุกสนาน ซึ่งพ่อเพลงและแม่เพลงแต่ละคนนั้นล้วนมีชื่อเสียงในจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี อุทัยธานี เป็นต้น ในระยะหลังบริบททางสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะ

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีผลต่อการเล่นเพลงพื้นบ้าน ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้เพลงพื้นบ้านเริ่มมีเล่นลดลงและเลือนหายไปจากวิถีชีวิตของพ่อเพลงแม่เพลง

ภาพที่ 1 วัดป่าเลไลยก์วรวิหารในอดีต

ที่มา: หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 2 วัดป่าเลไลยก์วรวิหารในปัจจุบัน

ที่มา: ผู้วิจัย

เพลงพื้นบ้านจังหวัดสุพรรณบุรีมีคำร้องด้านฉันทลักษณ์ที่น่าฟัง ใช้ถ้อยคำอย่างสละสลวย ด้วยคำสัมผัสคล้องจอง ทั้งสัมผัสสระ สัมผัสอักษร มีการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย ในเชิงสร้างสรรค์ สนุกสนาน และสองแง่สองง่ามตามรูปแบบของเพลงพื้นบ้าน รวมทั้งสำเนียงเหนือของภาษาถิ่นเมืองสุพรรณบุรีได้อย่างไพเราะ จึงเปรียบเสมือนมนต์เสน่ห์และเป็นเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน จากบทร้องเพลงพื้นบ้านดังกล่าว ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจอันเป็นแนวคิดสำคัญของการสร้างสรรค์ที่มุ่งให้เพลงพื้นบ้านเป็นชุดการแสดงควบคู่กับการสร้างงานด้านนาฏดุริยางคศิลป์

แนวคิดการสร้างสรรค์

แนวคิดผลงานสร้างสรรค์ชุด บันเทิงเรไรำ ลำนำเพลง มีแนวคิดจากเพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นสำคัญ ด้วยลักษณะของเพลงพื้นบ้านแต่เดิมนั้นเป็นเพียงการยืนขับร้อง และทำท่าทางประกอบบรรณรสที่เกิดขึ้นที่บทร้องเป็นสำคัญ ซึ่งพบว่าบทเพลงพื้นบ้านที่ขับร้องนั้นสามารถนำมาสู่การสร้างสรรค์ชุดการแสดงด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทยได้ จึงเกิดแนวคิดในการผสมผสานระหว่างการขับร้องเพลงพื้นบ้าน กระบวนท่ารำด้านนาฏศิลป์ไทย ดนตรีและเพลงประกอบการแสดง โดยเรียงร้อยวิถีชีวิตของท้องถิ่นที่มีความผูกพันกับเพลงพื้นบ้านในฤดูและเทศกาล เลือกสรรเพลงพื้นบ้านให้มีความสอดคล้องโดยเริ่มจากทำนอง หวานช้า นุ่มนวลสู่ทำนองที่กระชับ สนุกสนาน ตามลำดับ ดังนี้

เพลงพิชฐาน คำว่า พิชฐาน เพี้ยนมาจาก อธิฐาน เป็นเพลงพื้นบ้านที่ร้องโต้ตอบกันโนโบสถ์ มีเอกลักษณ์ คือ ขึ้นต้นด้วยคำว่า พิชฐานเอ๋ย เป็นเพลงสั้น ลักษณะทำนองเพลงมีความช้าและเน้นถ้อยคำการขับร้องที่ชัดถ้อยคำ แสดงถึงความตั้งใจในการอธิษฐานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพลงพิชฐานที่ใช้ในการแสดงชุดนี้ แต่งคำร้องโดย นางวรรณ แก้วกว้าง มีคำร้องดังนี้

พิชฐานเอ๋ย	สองมือถือพานพานดวงดอกไม้ (ลูกคู่ร้องรับ)
ตั้งใจสักการะ	กราบคุณพระรัตนตรัย
บวงสรวงปวงเทพศรี	จูงมาปกเกศเกรียงไกร
พิชฐานวอนไหว้	ขอให้ได้ตั้งพิชฐานเอ๋ย (ลูกคู่ร้องรับ)

เพลงเรือ เป็นเพลงร้องโต้ตอบในเรือ ลูกคู่สอดทำยวรรคหลังว่า ฮ้า....ไฮ้ มีท่วงทำนองที่ช้าและไพเราะอย่างยิ่ง ให้ความกังวานในน้ำเสียงของพ่อเพลงแม่เพลงและลูกคู่ นิยมเล่นในช่วงหน้าน้ำ เทศกาลทอดกฐิน ทอดผ้าป่า การแสดงชุดนี้คำร้องนำมาจากกลอนเพลงดั้งเดิมในบทซ่อนซ่อนหรือออกซ่อน ซึ่งเป็นบทร้องกระทุ้งสั้น ๆ ในตอนท้ายของทำนองหลักเพลงเรือ โดยได้รับการถ่ายทอดมาจาก แม่ขวัญจิต ศรีประจันต์ ศิลปินแห่งชาติ มีคำร้องดังนี้

เอออเออ เอ็งเอ๋ย ฮา ไฮ้ เฉียบ เฉียบ ชะนอละนอ ๆ		
ชาย	เหลือใจเอ๋ยไบยอ	หอมเจ้าช่อผักเบี้ย
	พี่ไม่เคยรักใคร	เพราะพี่ยังไม่มีเมีย
	ขอเจ้าเอ๋ยผักเบี้ย	หอมไม่หายเลยเอ๋ย
ฮาไฮ้ เฉียบ เฉียบ		
หญิง	เหลือใจเอ๋ยไบยอ	หอมเจ้าช่อผักเบี้ย
	ฟังวาจาขานไข	ว่าพี่ยังไม่มีเมีย
	ขอเจ้าเอ๋ยผักเบี้ย	หอมเมื่อยามเย็นเอ๋ย
ฮาไฮ้ เฉียบ เฉียบ		

เพลงเกี่ยวข้าว เดิมเป็นเพลงร้องเล่นขณะก้มเกี่ยวข้าว เนื้อเพลงสั้นไม่มีการปรบมือและใช้ร้องเพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย จังหวะและทำนองของเพลงค่อนข้างรวดเร็ว ทันอกทันใจ ลูกคู่จะร้องรับว่า “เฮ้ เฮะ” หรือ “เฮ้ เอ้า เฮ้ เอ้”

บทที่ใช้ขับร้องเพลงเกี่ยวข้าวนี้จะใช้ 2 ทำนอง คือทำนองเกริ่นและเพลงเต้น หรือ เพลงเกี่ยว คำร้องแต่งโดย นางวรรณ แก้วกว้าง มีคำร้องดังนี้

เพลง เกริ่น

ตะวันก็บ่ายลงชายทุ่ง เห็นไอ้ทุยมันลุ่มยุ่ง
อยู่ที่ท้ายทุ่งนา เอย (ลูกคู่ร้องรับ)

เพลง เกี่ยวข้าว

เพลงเกี่ยวข้าวชาวนา	ต่างพรรษาสุขศรี
มีข้าวพวง รวงสะพรั่ง	ข้าวนาปรั่งและนาปี
ข้าวหอมมะลิลือลั่น	ลงแขกเกี่ยวกันในวันนี้
มาเถิดนะคนดี	เกี่ยวข้าววันนี้เถิดเอย (ลูกคู่ร้องรับ)

เพลงอีแซว เป็นเพลงร้องโต้ตอบที่สนุกสนาน เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุพรรณบุรี มีทำนองที่กระชับ เร้าใจ สันนิษฐานว่าน่าจะคลี่คลายมาจากเพลงยั่วกลองยาว และร้องเล่น มาเป็นเวลายาวกว่าปี ทำนองเพลงอีแซวที่ใช้ประกอบการแสดงจะใช้ทำนองสร้อยที่มีการขับร้องขึ้นมาภายหลังโดยคล้ายทำนองเพลงลูกทุ่ง บทที่ใช้ขับร้องแต่งโดย นางวรรณ แก้วกว้าง มีคำร้อง ดังนี้

(สร้อย) โอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา (ซ้ำ)	เพลงอีแซวแว่วว่ากังวานหวานใจ (ซ้ำ)
บทเพลงอีแซวเจื้อยแจ้วไพเราะ	ส่งสำเนียงเสนาะจะหาไหน
เพลงเก่าโบราณเมืองสุพรรณบุรี (ซ้ำ)	ทั้งถ้อยคำจืตแสนจับใจ
ร้องประชันบทกลอนแกมเกี่ยวพา	ทั้งร้ายรำลือลามนี้กระไร
มีลูกคู่ลูกค้อยคอยร้องรับ	รับรองท่านได้สดับจะประทับใจ
มีสองแ่งสองงามตามวิถีชีวิต	ถ้อยคำลือลิตแสนจะคมคาย
นี่แหละเพลงพื้นบ้านสืบสานรักษา (ลูกคู่รับ)	สุดยอดภูมิปัญญาของชาติไทย (ลูกคู่รับ)
(สร้อย) โอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา (ซ้ำ)	ศิลปะล้ำค่า ร่วมรักษาสืบไป (ซ้ำ)

เพลงยั่ว-กลองยาว นิยมเล่นในงานบุญประเพณีหรือช่วงตรุษสงกรานต์ เป็นการเกี่ยวพาราสีหรือเล่นเพื่อความสนุกสนาน ภายหลังนำเพลงยั่วมาขับร้องประกอบการเล่น กลองยาว บทที่ใช้ขับร้องในการแสดงชุด บันเทิงเริงรำ ลำนำเพลง เป็นบทเดิมจากแม่บัวผัน จันทรศรี ศิลปินแห่งชาติ มีคำร้องดังนี้

เพลงยั่ว

เสยแสะ เสยแสะ	เสยแสะชะแยะหน่อกล้วย
สาวสาว สวยสวย	มาร้าเสยแสะ
เสยแสะ เสยแสะ	เสยแสะชะแยะหน่อกล้วย
บ้านเหนือเลี้ยงควาย	บ้านใต้เลี้ยงแพะ ตะละลา
อะโยพะแก้ว อะยาวพะยวบ	เผย เผย ย้ายันเย ตะละลา

หุย ฮา โห้ ฮิ้ว

รูปแบบการแสดง ดำเนินการจัดทำการแสดงเพื่อให้เหมาะสมกับเพลงร้องพื้นบ้าน โดยกำหนดเป็น 3 องค์ คือ

องค์ที่ 1 “เพลงศักดิ์สิทธิ์” การแสดงในองค์นี้ต้องการสื่อให้เห็นถึงบรรยากาศแห่งความขลัง ศักดิ์สิทธิ์ ด้วยการอธิษฐานขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ใช้เพลงพิชฐานมาขับร้องด้วยน้ำเสียงของแม่เพลงกังวานสดใส สะกดผู้ฟังให้อยู่ในสมาธิของการตั้งจิตอธิษฐาน โดยประพันธ์เป็นเพลงอัตราจังหวะ 2 ชั้น ใช้หน้าทับตะโพนไทยสองไม้สั่นวล กำกับเพลงมีความยาว 12 หน้าทับ แบ่งสัดส่วนทำนองเพลงออกได้เป็น 3 ส่วนเท่า ๆ กัน สื่อถึงการบูชาคุณพระรัตนตรัย สร้างจินตนาการอารมณ์ของทำนองเพลงตามคำร้องเพลงพิชฐาน

องค์ที่ 2 “ชีวิตในเพลง” การแสดงในองค์นี้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชาวไทยภาคกลางในบทเพลงหน้าน้ำ คือเพลงเรือ และบทเพลงหน้านา คือเพลงเกี่ยวข้าว อย่างสนุกสนาน สำหรับเพลงที่บรรเลงประกอบช่วงเพลงเรือได้ประพันธ์เป็นอัตราจังหวะชั้นเดียว เครื่องดนตรีในกลุ่มนำดำเนินทำนองในลักษณะเลื้อยตามความเหมาะสม โดยใช้กลองแขก กำกับจังหวะหน้าทับด้วยหน้าทับสองไม้ชั้นเดียว เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน นอกจากนี้ยังมีการเว้นช่วงท้ายของทำนองเพลงให้ลูกคู่ได้ร้อง “ฮาโฮ้ เฉียบ เฉียบ” ตามเอกลักษณ์ของเพลงเรือ ส่วนทำนองเพลงเกี่ยวข้าวนั้นใช้ทำนองเก่าตามแบบแผนที่มีอยู่เดิม ซึ่งให้อารมณ์และสำเนียงที่สอดคล้องกับวิถีของการทำนา

องค์ที่ 3 “ครื้นเครงลำนานา” เป็นการแสดงให้เห็นถึงทำนองเพลงพื้นบ้านที่นิยมเล่นในเทศกาล ด้วยทำนองเพลงที่กระชับ เร้าใจ คือ เพลงอีแซวและเพลงยั่วกลองยาวมาขับร้องประกอบ สร้างความสนุกสนานด้วยการนำการเล่นหัวโตมาสอดแทรกพร้อมการรำกลองยาวของหนุ่มสาว เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบนั้นนำทำนองคำร้องเพลงอีแซวที่ขับร้องว่า “โอ้มาเถิดหนา กระไรแม่มา เพลงอีแซวแว่วว่ากังวานหวานใจ” เมื่อจบเพลงอีแซวจึงต่อ

ด้วยการนำวงกลองยาวมาตีประกอบ โดยนำมาจากการแสดงผลงานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ชุด บันเทิงเรไรำ ลำนำกลองยาว ในช่วงสุดท้ายเพื่อสร้างความครึกครื้นและจบลงด้วยความสนุกสนาน

ดนตรีและเพลงประกอบ ใช้วงปี่พาทย์ไม้นวมบรรเลงโดยเพิ่มเครื่องดนตรี คือ กังสดาล เข้าไปตีประกอบในการแสดงชุดนี้ ซึ่งกังสดาลนี้นิยมใช้ในวัดหรือพิธีกรรมอันเป็นสัญญาณสื่อความหมายในทางศักดิ์สิทธิ์ โดยนำมาตีในช่วงนำเข้าสู่การแสดงของเพลงพิชฐาน สำหรับการแสดงช่วงเพลงยั่ว กลองยาวนั้นจะใช้วงกลองยาว โดยมีปี่ชวาและวงปี่พาทย์เป็นเครื่องดำเนินทำนองเพลง สำหรับระนาดเอกนั้นจะเปลี่ยนเป็นไม้แข็งซึ่งเมื่อตีแล้วจะเกิดเสียงที่ดังแข็งกร้าวและกลมกลืนไปกับเสียงของปี่ชวา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความบันเทิงมีอารมณ์ที่สนุกสนานเร้าใจไปกับท่วงทำนอง

การบรรจุเพลงการแสดงชุด บันเทิงเรไรำ ลำนำเพลง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มเพลง คือ เพลงที่แต่งขึ้นใหม่ ประกอบไปด้วย เพลงพิชฐาน เพลงเรือ เพลงดั้งเดิมที่บรมครูผู้เชี่ยวชาญสร้างสรรค์ไว้ ได้แก่ ทำนองเพลงสรภัญญะในช่วงองก์ที่ 1 ก่อนนำเข้าสู่เพลงพิชฐาน ทำนองเพลงเดินกำรำเคียวและเกี่ยวข้าวในองก์ที่ 2 และทำนองเพลงเก่าในองก์ 3 (เพลงอีแซว) นอกจากนี้มีการแต่งเพลงขึ้นใหม่ที่เกี่ยวข้องกับแม่มือกลองยาวและการขับร้องเพลงยั่ว ทั้งนี้เป็นการสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับบทเพลงพื้นบ้านและการเรียงร้อยเชื่อมโยงตลอดการแสดง

กระบวนการทำ การสร้างสรรค์กระบวนการทำ ชุดบันเทิงเรไรำ ลำนำเพลง เริ่มจากการทำบทการแสดง สู่การคิดสร้างสรรค์ทำนองเพลง และสร้างสรรค์ทำทางทางด้านนาฏศิลป์ไทย โดยคำนึงถึงความงาม ความสนุกสนานและความเป็นธรรมชาติให้มีความใกล้เคียงกับวิธีการเล่นเพลงพื้นบ้าน การแสดงชุดนี้จึงจำแนกกลุ่มผู้แสดงรวมทั้งทำรำประกอบออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงลำดับกลุ่มผู้แสดงผลงานสร้างสรรค์ชุด บ้านเที่ยงเริงรำ ลำนำเพลง

ที่	กลุ่มผู้แสดง	รูปภาพ
1	กลุ่มพ่อเพลงและแม่เพลง หมายถึง กลุ่มผู้ทำหน้าที่ดำเนินเรื่องราวชุดการแสดงโดยใช้เพลงพื้นบ้านเป็นสื่อกลางในการเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ใช้ท่าทางความเป็นธรรมชาติ แสดงอารมณ์ตามบทเพลงที่ขับร้อง	 ภาพที่ 3 กลุ่มพ่อเพลงแม่เพลง
2	กลุ่มนักแสดงรำเพลงพิชฐาน ใช้ผู้แสดงเป็นหญิงล้วน กระบวนท่ารำเน้นความอ่อนช้อยงดงาม นุ่มนวล และการตั้งจิตอธิษฐานโดยมีพานดอกไม้เป็นอุปกรณ์การแสดง	 ภาพที่ 4 กลุ่มนักแสดงรำเพลงพิชฐาน
3	กลุ่มนักแสดงเพลงเรือ ใช้ผู้แสดงเป็นชายและหญิง ใช้ท่วงท่าในการพายเรือที่ทะมัดทะแมงของฝ่ายชายและท่วงท่าการพายที่อ่อนช้อยของฝ่ายหญิง รวมทั้งการเกี้ยวพาราสีของเรือเพลงทั้งสองลำ โดยมีพายเป็นอุปกรณ์การแสดง	 ภาพที่ 5 กลุ่มนักแสดงเพลงเรือ
4	กลุ่มนักแสดงเพลงเกี่ยวข้าว ใช้ผู้แสดงชายและหญิงในท่วงท่าที่กระฉับกระเฉงตามทำนองเพลง สื่อท่าทางในการเก็บเกี่ยวข้าววิธีการทำนา รวมทั้งการเกี้ยวพาราสีของหนุ่มสาว มีอุปกรณ์ประกอบ คือ ควาย เคียว รวงข้าว หมวกและงอบ	 ภาพที่ 6 กลุ่มนักแสดงเพลงเกี่ยวข้าว
5	กลุ่มนักแสดงเพลงอีแซว ใช้ผู้แสดงหญิงล้วนในกระบวนท่ารำที่ออกมาเชิญชวนให้ผู้ชมทุกคนมีความสุขและสนุกสนาน พร้อมรำรำตามทำนองเพลงอีแซวที่มีท่วงทำนองกระชับเร้าใจ คล่องแคล่ว อย่างพร้อมเพรียง	 ภาพที่ 7 กลุ่มนักแสดงเพลงอีแซว

ที่มา: ผู้วิจัย

กระบวนการทำรำของผู้แสดงทุกกลุ่มมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเรียงร้อยโดยใช้เพลงพื้นบ้านเป็นสำคัญตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการแสดง ซึ่งกระบวนการทำรำที่คิดสร้างสรรค์สำหรับการแสดงชุดนี้มีอยู่ 2 รูปแบบ คือ

1. การแสดงกระบวนการทำรำตามทำนองเพลงที่บรรเลงประกอบโดยนำท่ารำพื้นฐานของนาฏศิลป์ไทยมาประกอบ ได้แก่ เพลงช้า เพลงเร็ว แม่บทเล็ก แม่บทใหญ่

2. การแสดงบทบาทตามบทที่ขับร้องในรูปแบบมิติของละครเพลงที่ผสมผสานท่าทางและอากัปกิริยาตามอารมณ์ที่แสดงออกตามธรรมชาติของมนุษย์

ทั้งนี้นอกจากกระบวนการทำรำดังกล่าวแล้ว ยังคงสร้างสรรค์รูปแบบแถว การแปรแถว ในตำแหน่งต่าง ๆ การเคลื่อนตำแหน่งของผู้แสดงให้สอดคล้องกับท่ารำหรือท่าทางที่สร้างสรรค์อย่างเหมาะสมและสัมพันธ์กันโดยใช้หลักการเคลื่อนไหวบนเวทีและการแสดงสมดุลของการใช้พื้นที่

เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง เป็นการออกแบบภายใต้แนวคิดที่นำเครื่องแต่งกายตามรูปแบบของศิลปินพ่อเพลงแม่เพลงให้เหมาะสมกับเพลงพื้นบ้านที่ใช้ในการแสดง รวมถึงรูปแบบการแต่งกายของชาวไทยภาคกลางที่มีความประณีตเป็นแบบแผน เน้นความสวยงาม โดยแบ่งการแต่งกายเป็น 6 ลักษณะ คือ เครื่องแต่งกายพ่อเพลงและแม่เพลง เครื่องแต่งกายเพลงพิชฐาน เครื่องแต่งกายเพลงเรือ เครื่องแต่งกายเพลงเกี่ยวข้าว เครื่องแต่งกายเพลงอีแซว เครื่องแต่งกายเพลงยั่ว กลองยาว

เทคนิคเวที ผลงานสร้างสรรค์ชุด บันเทิงเริงรำ นำมาเพลง ได้ออกแบบการแสดงโดยมีการจำลองบรรยากาศ ทั้งด้านเวลาและสถานที่ ดังนั้นจึงมีฝ่ายเทคนิคเวทีทำหน้าที่ออกแบบ สร้าง ติดตั้ง และควบคุมอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ฉาก วาดด้วยสีน้ำมันบนผ้าใบ ซึ่งบนกรอบไม้ มีขาตั้งที่สามารถพับได้คล้ายกรอบรูป ประกอบด้วย 3 ฉาก ได้แก่ บ้าน ท้องทุ่ง และพระประธาน ทั้งสามฉากจะถูกติดตั้งลงบนพื้นเวทีสามจุดและใช้งานพร้อมกันทั้งสามฉาก

ภาพที่ 9 ฉากประกอบการแสดงบันเทิงเรีงรำ ลำนำเพลง

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 10 ต้นข้าวประกอบฉาก

ที่มา : ผู้วิจัย

2. อุปกรณ์ประกอบฉาก ประกอบด้วย ชุดโต๊ะวางเครื่องบูชา เรือจำลอง พระจันทร์ ต้นข้าว

3. ระบบแสง ประกอบด้วย ไฟสีชนิดหลอด LED จำนวน 8 โคม สายไฟ ทั้งชนิด สายสัญญาณและสายไฟฟ้าพลังงาน เครื่องควบคุมแสงไฟ ใช้ควบคุมแสงสีและความสว่างของหลอดไฟ

4. ระบบเสียง ใช้ไมโครโฟน (สำหรับวงปี่พาทย์) และระบบขยายเสียงหลักของเวที แต่ในการแสดงชุดนี้ฝ่ายเทคนิคเวทีได้จัดเพิ่มเติมให้มีการใช้ไมโครโฟนไร้สายขนาดเล็กเป็นพิเศษ ติดตั้งที่บริเวณใบหูของนักแสดงจำนวน 6 คน (พ่อเพลงแม่เพลง) เมื่อไม่ต้องใช้มือถือไมโครโฟนและไม่มีสายสัญญาณ จึงทำให้นักแสดงสามารถแสดงลีลาท่าทางและเคลื่อนที่ได้ อย่างอิสระ สร้างจินตนาการที่สมจริงให้แก่ผู้ชม

5. อุปกรณ์เทคนิคพิเศษ ประกอบด้วย เครื่องสร้างหมอกชนิดลอยต่ำ (Dry ice) ใช้สร้างหมอกชนิดลอยต่ำเรี่ยพื้น เพื่อจำลองให้เป็นน้ำ ประกอบในการแสดงช่วงเพลงเรือ โดยปล่อยควันชนิดนี้ให้ออกมาพร้อมกับการเคลื่อนที่ของเรือ เครื่องสร้างหมอกชนิดฟุ้งกระจาย ใช้สร้างหมอกจาง ๆ ที่ฟุ้งไปในอากาศ เพื่อช่วยให้แสงจากหลอดไฟ LED สามารถแสดงแสงสีที่ชัดเจนขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. สร้างสรรค์ชุดการแสดงที่น่าองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนา รูปแบบทางด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย ผลงานสร้างสรรค์ ชุด บันเทิงเรีงรำ ลำนำเพลง เกิดจากการศึกษาบริบทภูมิหลังด้านเพลงพื้นบ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี ก่อให้เกิดแนวทางการสร้างสรรค์และเป็นแรงบันดาลใจ ที่นำความโดดเด่นของเพลงพื้นบ้านมาผสมผสานกับ

นาฏศิลป์ไทยและดนตรีไทยสู่รูปแบบการแสดง โดยเพลงพื้นบ้านที่นำมาขับร้องและเรียงร้อยในการแสดง ประกอบด้วย เพลงพืชมูล เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงอีแซว และเพลงยาว-กลองยาว โดยมีบทขับร้องที่เป็นบทดั้งเดิมและบทที่ประพันธ์ขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งมุ่งหมายให้บทร้องทุกเพลงเป็นบทที่เรียกว่า “กลอนครู” ซึ่งหมายถึง กลอนต้นแบบเพื่อการจดจำของการขับร้องเพลงพื้นบ้าน

สำหรับทำนองเพลงประกอบการแสดงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเชื่อมเหตุการณ์และดำเนินทำนองให้สอดคล้องกับเพลงพื้นบ้านที่ขับร้อง ดนตรีและเพลงที่ใช้บรรเลงช่วยเสริมอารมณ์ให้การแสดงน่าชม โดยมีผู้แสดงเป็นผู้บรรยาย ทำท่าทำ ดิบท แสดงบทบาทตามธรรมชาติ และทำท่าพื้นฐานของนาฏศิลป์ไทยด้วยการเคลื่อนไหวไปในตำแหน่งต่าง ๆ บนเวที มีการสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายตามรูปแบบของการแสดง อย่างเหมาะสมกลมกลืนใช้อุปกรณ์การแสดงเพื่อให้เห็นจินตนาการที่ชัดเจน พร้อมสร้างฉาก แสง สี เสริมบรรยากาศการแสดงด้วยระบบเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ผลงานสร้างสรรค์ “บันเทิงเรไรำ ลำนำเพลง” มีความสมบูรณ์และเป็นผลงานสร้างสรรค์ชิ้นแรกที่เกิดขึ้นจากองค์ความรู้ของภูมิปัญญาด้านเพลงพื้นบ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี

2. ประเมินผลการแสดง “บันเทิงเรไรำ ลำนำเพลง” ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ การแสดงชุดนี้ได้นำเสนอรูปแบบการแสดงต่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังมีผลของการประเมินตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินผลงานสร้างสรรค์ชุดบันทึกเชิงเรขาคณิต นำมาเพลง จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1	รูปแบบการนำเสนอผลงานมีความน่าสนใจ	4.61	0.50	มากที่สุด
2	การแต่งกายมีความสวยงามและเหมาะสม	4.61	0.70	มากที่สุด
3	ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการแสดง	4.56	0.70	มากที่สุด
4	เพลงและจังหวะของดนตรีมีความสอดคล้องกับท่ารำ	4.67	0.59	มากที่สุด
5	ความเหมาะสมของอุปกรณ์ประกอบการแสดง	4.72	0.57	มากที่สุด
6	ชุดการแสดงนั้นแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมของชาติ	4.78	0.55	มากที่สุด
7	ความประทับใจในการนำเสนอผลงาน	4.44	1.04	มาก
เฉลี่ยรวม		4.63	0.68	มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสม/พอใจ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสม/พอใจ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสม/พอใจ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสม/พอใจ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสม/พอใจ มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินผลงานสร้างสรรค์ชุดบันทึกเชิงเรขาคณิต นำมาเพลง จากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ 18 คน มีระดับค่าเฉลี่ย 4.63 ระดับค่าเฉลี่ยของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 และการแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผลงานสร้างสรรค์ชุด บันทึกเชิงเรขาคณิต นำมาเพลง มีองค์ประกอบของกระบวนการสร้างสรรค์งานด้านนาฏดุริยางคศิลป์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีผลสัมฤทธิ์ของผลงานในระดับคุณภาพเหมาะสม/พอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลงานสร้างสรรค์ชุด บันทึกเชิงเรขาคณิต นำมาเพลง เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่นำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาในรูปแบบทางด้านนาฏดุริยางคศิลป์ไทย โดยกระบวนการสร้างสรรค์ได้นำแนวคิดหลักคือ เพลงพื้นบ้านมาผสมผสานกับกระบวนการทำรำตามรูปแบบนาฏศิลป์ไทยพร้อมสร้างสรรค์เพลงและดนตรีประกอบการแสดง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความ

สอดคล้องกับแนวคิดของสุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547, น. 231-232) ที่กล่าวว่า การสร้างสรรค์งานนาฏยประดิษฐ์ กำหนดให้ประยุกต์จากนาฏยจารีตเดิม การคิดสร้างสรรค์ในลักษณะนี้ มักอาศัยเพียงเอกลักษณ์หรือลักษณะเด่น เช่น โครงสร้างหรือท่าทาง หรือเทคนิคบางอย่าง มาเป็นหลัก

การออกแบบกระบวนการท่ารำได้นำท่ารำพื้นฐานของนาฏศิลป์ไทยและการสร้างสรรค์ที่มาจากเพลงช้า เพลงเร็ว การตีบท ภาษาท่า ซึ่งนำแนวคิดการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์ของครูเฉลย ศุขะวณิช ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงและผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย (ไพโรจน์ ทองคำสุก, น. 2547) ได้กล่าวถึงการคิดสร้างสรรค์ท่ารำทางนาฏศิลป์ไทยว่า เป็นลักษณะของการตีบทหรือใช้นาฏศิลป์ในท่ารำของไทยที่เป็นแบบแผนมาตั้งแต่เดิม คือ กลอนตำรารำ และบทรำเพลง เพลงเร็ว โดยใช้กลวิธีที่จะสร้างสรรค์ให้ได้ท่ารำที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการแสดงท่าทางอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์เพื่อให้เกิดความสมจริง รวมทั้งแนวคิดในการสร้างสรรค์เพลงประกอบการแสดงนั้นได้แนวทางการเลือกเพลงพื้นบ้านโดยยึดจากทำนองเพลงและบทบาทของการนำเสนอเพลงในแต่ละช่วงเวลา

โดยมีหลักการสร้างสรรค์ทำนองเพลงคือ ใช้เพลงดั้งเดิม เพลงที่แต่งขึ้นใหม่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการสร้างสรรค์ทำนองเพลงของสิริชัยชาญ ฟักจำรูญ (2546, น. 94) ที่กล่าวว่าในการประดิษฐ์ทำนองเพลงไทยหรือประพันธ์เพลงไทยนั้น มีหลักวิธีการอยู่ 4 วิธี ได้แก่ 1) ยืดหรือขยายจากเพลงเดิม 2) ตัดทอนจากเพลงเดิม 3) แต่งทำนองขึ้นใหม่โดยอาศัยเพลงเดิม 4) แต่งโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้แต่ง ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นการสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับบทเพลงพื้นบ้านและการเรียงร้อยเชื่อมโยงตลอดการแสดง

ผลงานสร้างสรรค์ชุด บันเทิงเรไรำ ลำนำเพลง ได้นำเสนอรูปแบบการแสดงต่อผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ย่อมแสดงให้เห็นว่าการแสดงชุดดังกล่าวมีการพัฒนารูปแบบการแสดง โดยอาศัยบริบทของเพลงพื้นบ้านอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุพรรณบุรี มีการนำกระบวนการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสู่ออกแบบสร้างสรรค์ เพื่อให้เพลงพื้นบ้านได้เผยแพร่สู่สาธารณชนในรูปแบบของการแสดงที่สนุกสนาน ประกอบด้วย การฟ้อนรำ การแสดงลีลาท่าทาง การออกแบบเครื่องแต่งกายอันงดงามตามลักษณะของเพลงพื้นบ้านที่ขับร้อง ใช้บทเพลงจากวงปี่พาทย์บรรเลงประกอบ มีอุปกรณ์ประกอบการแสดงและการออกแบบฉาก แสง สี ให้เข้ากับ

บรรยากาศ ซึ่งการแสดงชุดนี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงมรดกทางภูมิปัญญาไทยที่ทรงคุณค่า และการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ผลงานสร้างสรรค์ บันเทิงเรีงรำ ลำนำเพลง ตามที่กล่าวข้างต้น มีรากฐานเดิมมาจากการละเล่นเพลงพื้นบ้านภาคกลางของไทย เพื่อพัฒนาสู่การแสดงทางด้านศิลปวัฒนธรรม การแสดงชุดนี้ในอนาคตต่อไปควรมีการดำเนินการวางแผนสู่การบูรณาการปรับเปลี่ยนตามโอกาส ความเหมาะสม รวมทั้งองค์ประกอบการแสดง ดังประเด็นต่อไปนี้

1. สามารถดำเนินการจัดทำบทการแสดงเป็นภาษาอังกฤษ ในที่นี้คือคำร้องเพลง พื้นบ้านที่ปรากฏในการแสดงชุดนี้ทุกเพลง
2. ปรับจำนวนผู้แสดงให้เหมาะสมได้ ถึง 3 กลุ่ม คือ ขนาดกลุ่มใหญ่ ขนาดกลุ่ม กลาง และขนาดกลุ่มเล็ก ตามบริบทของการแสดง คือ ระยะเวลา สถานที่ งบประมาณ
3. เพลง/ดนตรีประกอบ สามารถบรรเลงในรูปแบบการแสดงสดและระบบซีดีเพลง
4. สามารถนำไปพัฒนาสู่การแสดงชุดสร้างสรรค์อื่น ๆ หรือเป็นชุดประกอบการแสดงละครที่เกี่ยวกับวิถีเพลงและวิถีชีวิตของคนไทยภาคกลาง โดยการนำการแสดง **บันเทิงเรีงรำ ลำนำเพลง** เป็นแนวทางการสร้างสรรค์ในอนาคตต่อไป

รายการอ้างอิง

- ขวัญจิต ศรีประจันต์. ศิลปินแห่งชาติ. สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2556.
- สิริชัยชาญ ฟักจำรูญ. (2546). **ดุริยางคศิลป์ไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). **หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.